

Einar Hope
Storevarden 31
5114 Tertnes

Tertnes, 6. juli 2010

Åpent brev til statsråd Terje Riis-Johansen med noen spørsmål i tilknytning til Olje- og energidepartementets beslutning om stadfesting av konsesjonen til kraftlinjen Sima-Samnanger.

Statsråd Terje Riis-Johansen
Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Under henvisning til at OED etter klagebehandling av 02.07 2010 har opprettholdt NVEs vedtak om å gi Statnett konsesjon til å bygge en 420 kV kraftledning mellom Sima og Samnanger, tillater jeg meg med dette å stille Dem noen spørsmål til saksbehandlingen og vedtaksgrunnlaget i denne saken. Jeg viser i denne forbindelse til de mange innlegg og utredninger som har fremkommet i saken, herunder min kronikk i BT av 28.04 2010, også trykket som Aktuell kommentar i *Økonomisk Forum* nr. 4, 2010. For ordens skyld understreker jeg at jeg overhodet ikke har private interesser av økonomisk eller annen art i denne saken, ut over å være faglig interessert i energi- og miljøspørsmål. Det overordnede utgangspunkt bør etter min mening være å forsøke å legge til rette for helhetlige, langsiktige løsninger på forsyningssikkerheten i kraftsystemet generelt og forsyningssikkerheten i BKK-området spesielt, i en situasjon der det stilles økte krav til avveiningen mellom energihensyn og miljøhensyn i energipolitikken.

1. Statsråden skal ha honnør for å ha tatt initiativ til å nedsette et ekspertutvalg (Bye-utvalget) til å se nærmere på en del forhold ved kraftsystemet med sikte på å unngå de uheldige forhold som oppsto sist vinter. I tilknytning til oppnevningen av utvalget fikk jeg en klar forståelse av OED at dette blant annet var foranlediget av forsyningssituasjonen i BKK-området og måtte antas å inngå i departementets vurdering av denne i klagebehandlingen av Sima-Samnanger saken (forkortet S-S i det følgende). Utvalget har som kjent frist til 30. november med å avgi sin innstilling, altså bare fem måneder frem i tid.
 - a) Hva er begrunnelsen for ikke å ville avvende Bye-utvalgets utredning i vurderingen av S-S saken? Synes statsråden at det er i samsvar med god forvaltningsskikk og egnet til å skape allmenn tillit til saksbehandling og vurderingsgrunnlag i denne saken at så ikke har blitt gjort, når det må forventes at utvalgets utredning vil kunne gi viktige innspill til tiltak i markeds- og nettilpasningen for forbedret forsyningssikkerhet?
 - b) Til tross for anmodningen fra mange hold om å innhente uavhengig ekspertise spesifikt i klagesaken om S-S, svarer Departementet i skrevet av 02.07.10 at "(d)et erikke er aktuelt å innhente noen studie fra alternativ

fagkompetanse før klagesaken nå blir avgjort av Olje- og energidepartementet” (s. 14). I skrivet benyttes gjentatte ganger uttrykk som ”i følge Statnett”, ”i følge NVE”, o.l. Hvilken fagkompetanse har departementet benyttet seg av for å kvalitetssikre de vurderinger som departementet har foretatt og konklusjoner som er trukket i saken på bakgrunn av informasjon fra nevnte faginstanser, og er det egnet til å inngi allmenn tillit at man så kontant avviser behovet for uavhengige analyser og vurderinger i en sak som dette?

2. Med utgangspunkt i Statnetts eget underlagsmateriale har Vista Analyse konkludert med at S-S linjen er samfunnsøkonomisk ulønnsom. (Se bl.a. *Økonomisk Forum* nr. 2 og 3, 2010). OEDs vedtak i saken innebærer tilleggskostnader i form av ulike former for avbøtende tiltak og tilleggsinvesteringer som samlet sett må antas å beløpe seg til flere hundre millioner kroner.
 - a) Har Statnett eller departementet foretatt en fornyet beregning av SS-linjens samfunnsøkonomiske lønnsomhet, inkludert disse tilleggskostnadene og hva viser i tilfelle denne?
 - b) Hvordan stiller den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av SS-linjen seg i den nye beregningen i forhold til lønnsomheten av vurderte alternativer til SS-linjen med sikte på å oppnå en tilfredsstillende forsyningssikkerhet i BKK-området?
3. OED har i klagebehandlingen pålagt Statnett å sette av et beløp på 100 millioner kroner til finansiering av avbøtende tiltak. I pressemeldingen er dette presisert til at ”(m)idlene skal nyttes for å motvirke eventuelle negative virkninger for reiselivet i Hardanger”.
 - a) Hvordan er beløpet på 100 millioner kroner fremkommet? Er det for eksempel beregnet som netto samfunnsøkonomisk miljøkostnad av linjen, neddiskontert over linjens forventede levetid, etter at lokale miljøkostnader som kan henføres til bygging og drift av linjen er hensyntatt, som for eksempel verdsetting av naturinngrep, vidt definert, i tilknytning til selve linjetraseen?
 - b) Hva skal konkret inngå i begrepet ”avbøtende tiltak”, ut over de tiltak som direkte skal foretas med sikte på å avdempe miljøvirkningene av selve linjen, så som kamuflasjetiltak i form av farging av linjemaster m.m.? Hvis beløpet spesifikt skal benyttes til å støtte reiselivet i Hardanger (motvirke eventuelle negative virkninger), har man i tilfelle forvissnet seg om at disponeringen av midlene ikke kommer i konflikt med bestemmelsene i EØS-avtalen om statsstøtte?
 - c) Er det naturlig å pålegge et selskap som Statnett å finansiere et beløp av denne art og størrelsesorden, med inndekning over sentralnettstariffen, sett i forhold til andre måter å finansiere og dekke inn dette på?

- d) Vil den fremgangsmåten som her benyttes skape presedens for tilsvarende prinsipper og ordninger for andre kraftlinjer som planlegges bygget i sentralnettet, for eksempel linjen Fardal-Ørskog?
 - e) Hvordan vil OED følge opp og kontrollere at beløpet faktisk benyttes i samsvar med forutsetningene for tildelingen?
4. Av departementets vurderinger av etterspørselsutviklingen for kraft i BKK-området fremgår det at en vesentlig del av økningen forventes å komme, direkte eller indirekte, fra petroleumssektoren, inklusiv planene for elektrifisering av installasjonene i Nordsjøen. Dette må antas å ha avgjørende innvirkning på forsyningssikkerheten for kraft i området
- a) Hva er departementets anslag på de samlede investeringer som må foretas for å møte det forventede kraftbehovet fra petroleumssektoren i området, inklusiv nødvendig reservekapasitet på installasjonene for å avbøte virkninger på drift og produksjon i olje- og gassvirksomheten av kabelfeil og andre former for avbrudd og driftsforstyrrelser som kan oppstå i dette energisystemet?
 - b) NVE har fremmet forslag overfor OED om at Statnett skal kunne ilegge anleggsbidrag også i maskede nett, i tillegg til anleggsbidrag til radialer, som kraftkablene til installasjonene i Nordsjøen kan være et eksempel på. Vil statsråden sørge for å få vedtatt dette forslaget som en del av reguleringen av Statnett? Vil i tilfelle anleggsbidrag kunne bli oppkrevd i tilknytning til S-S linjen i sentralnettet for den forholdsmessige andel som etterspørselen fra petroleumsvirksomheten forårsaker av behovet for samlede investeringer i nettkapasitet for å sikre forsyningssikkerheten i BKK-området, i tillegg til anleggsbidrag for selve radialene med tilleggsutstyr? Hvilket beløp i størrelsesorden vil det i tilfelle være tale om som samlet anleggsbidrag?
5. Forsyningssikkerhet dreier seg om tilstrekkelig effekt og energi i optimal kombinasjon. Uttalelser og tiltak fra Statnett og BKK sist vinter i tilknytning til forsyningssituasjonen for kraft i BKK-området, gir inntrykk av at situasjonen primært ble vurdert som et energiproblem og ikke et effektproblem, ved at maksimalbelastningen i nettet hele tiden lå under dimensjonert maksimumslast.
- a) Vurderer statsråden det som en hensiktsmessig og tilstrekkelig løsning på problemet med forsyningssikkerhet med hensyn til energioppdekning i BKK-området at et bygges en 420 kV linje til et vannkraftbasert forsyningspunkt i Sima, dvs. til et område med i hovedsak samme tilsigs- og produksjonsforhold som i det øvrige BKK-området (dog med forholdsmessig større magasineringskapasitet), i stedet for alternativt å søke tilfredsstillende energioppdekning i det termiske kraftsystemet i Europa gjennom egnede tiltak?
 - b) Er det foretatt utredninger av linjealternativer i sentralnettet i vest langs en nord-sør akse som kan bidra til å sikre forsyningssikkerheten i BKK-

området med hensyn til energi og effekt gjennom tilknytning til kraftkablene til kontinentet/Storbritannia, hensyn også tatt til innfasing av landbasert og offshore vindkraft og annen vannkraft i området? Hvilken samfunnsøkonomisk lønnsomhet viser i tilfelle disse utredningene?

- c) Hvilke investeringer må foretas i nettet for å få overført til BKK-området kraft som måtte bli frigjort gjennom en eventuell reduksjon av kraftbehovet for de kraftintensive bedriftene på Husnes og Karmøy; jfr. klageskrivet s. 8, og som eventuelt også vil kunne inngå i et nord-sør linjealternativ for sikring av forsynings sikkerheten?
- d) Hvilken beredskapsreserve for effekt og energi ligger innenfor nettområdet i Bergens-regionen i varmekraftverket på Mongstad i en kortsiktig kritisk forsynings situasjon av kraft til regionen? En slik reserve kan tenkes å ligge i å utnytte hele produksjonskapasiteten til kraftverket, selv om varmeenergien ikke kan benyttes fullt ut i raffineringsevne, eller å ta kortsiktig i bruk den reservekapasitet for kraftproduksjon som foreligger på Troll, Kollsnes og eventuelt andre olje- og gassinstallasjoner, i en overgangsfase inntil en langsiktig løsning på forsynings sikkerheten i BKK-området er på plass som et alternativ til S-S linjen.

Jeg håper at statsråden har anledning til å svare på disse spørsmålene. Departementets skriv i klagebehandlingen gir en grundig gjennomgang og redegjørelse av saken, men kanskje mer på detaljert nivå enn på overordnet plan i relasjon til spørsmålet om alternative måter å sikre forsynings sikkerhet på. Jeg synes ellers at redegjørelsen er i for stor grad preget av skjønnsmessige betraktninger og overveielser og at man i for liten grad på selvstendig grunnlag har anvendt metodikk for eksempel for konkret verdsetting av miljøgoder og håndtering av avbruddsrisiko. Den uro som mange av oss har følt omkring vurderingsgrunnlaget og beslutningsprosessen i denne saken må derfor dessverre fremdeles sies å være til stede.

Med vennlig hilsen

Einar Hope